

ИЗ РЕЦЕНЗИЈЕ

Вешегодишњи стваралачки рад Мирослава Ж. Симића на истраживању историјске прошлости *Старог Левча*, омеђен Гледићким планинама, Западном и Великом Моравом, коначно је уродио плодом. Сведок сам његовог рада, већ двадесет година уназад. У том периоду смо се дружили, сарађивали, разговарали, размењивали искуства...

Познато је колико истраживања коштају, а посебно колико времена и рада треба уложити у њих. Урадити комплетна истраживања Жупе Левач (Левач, Темнић и Белицу) и уредити огромну грађу на око 6.000 страница, може само истински заљубљеник и ентузијаста, а првенствено родољуб! Данас је реч родољуб скоро заборављена, да не кажем забрањена. А пре непуних сто година љубав према отаџбини, према завичају, према роду - *родољубље*, често је била испред љубави, чак и према родитељима! Мирослав воли своје Драгово можда више од себе, воли свој Левач, своје претке... Он се не стиди (као многи Срби данас) српске историје, феса, шубаре и шајкаче, тежаног и сукненог гуња и чакшира, грађених опанака, ни српског и левачког блата у коме су се непријатељске војске заглављивале током ратова у последња два века...

Пројекат је свеобухватан. Веома је важно штампати и објавити истраживања које је аутор годинама прикупљао, анализирао, сортирао..., често, не штедећи себе и породицу (његова супруга Слободанка, изчитавајући старе пописе и црквене књиге, морала да научи старословенско писмо). Важно је да иза наше генерације остане нешто вредно и корисно, а то је ова књига, у четири тома, коју ће користити будући истраживачи и хроничари Левча.

Житељи свих насеља у *Левчачкој жупи* биће повлашћени у односу на друге становнике Србије. "Кривац" (дародавац) за њихов повлашћени положај биће Мирослав Ж. Симић, који је за њих урадио оно што би требали (и морали) да ураде тимови истраживача (историчари, архивисти, библиотекарски...).

Писци хроника, монографија, научних радова, студија, дипломских, семинарских радова за Левач - 59 насеља, и целу жупу - 153 насеља, имаће податке на једном месту, а у овој књизи: ојкониме, топониме, записе о власти, цркви, школи, путописе, архивске занимљивости, тефтере и пописе у XIX веку, попис 1863. године, о избеглицама, црквене матице и сумарник...

Истраживачи и хроничари, убудуће, неће морати да проведу месеце у Београду (у Архиву Србије, Архиву Србије и Црне Горе, Народној библиотеци Србије, институтима, музејима), у Историјским архивима у Јагодини и Крушевцу, у месним канцеларијама, у општинама Јагодина, Ћуприја, Параћин, Варварин, Крушевац, Трстеник, Крагујевац и Рековац. Уместо њих, аутор је истраживао и несебично је свима даровао богатство у овој капитално великој књизи.

Ова књига (из четири тома) и следеће две (вероватно у више томова) намењене су првенствено истраживачима и хроничарима прошлости, затим и широј читалачкој публици, од стручних и научних радника ... до студената и ђака. Садржај је такав, да оваквих књига у таквом облику и обиму готово да нема у Србији, јер се овакве књиге пишу једном у сто и више година.

Поред уводног књига има још два дела. У другом "Од Склавиније до авлије", дати су подаци о настанку назива и географији Левча, насељавању и пресељавању, о црквама и школама, пописима становништва, познатим личностима. Трећи део "Насеља и становништво" даје податке о 59 насеља које данас припадају општинама Трстеник (20), Рековац (32+2²) и Крагујевац (5).

Многи извори нису сачувани, јер су на разне начине уништавани: у ратовима, при промени власти, због немарности, крађа, спаљивања... Књига би била потпунија и наравно обимнија, да свега тога није било.

Аутор је дуготрајним истраживањем успео да прикупи, а потом и обради сакупљене податке. После дугог и напорног рада и често неизвесне истраживачке активности, дошао је до добрих резултата и, то заслужује све похвале. Пронашао је најсигурнији пут и начин, како се долази до сазнања о истини, како се истина истражује. Готово сва важна документа историјске прошлости Левча, прикупио је у

² Драгово су до 1900. чинила три села, Дубница, Волујак и Пуљци.

ову књигу. Мирослав Ж. Симић се у истраживачком раду представио као озбиљан и упоран истраживач, а сада, и као аутор.

Симић је као самоникли истраживач истрајао. Он је, руководећи се искључиво писаним документима, дуго и брижљиво прикупљао и слагао податке и прилоге о прошлости Левча, и то од најранијих до данашњих дана. Налазио их је у архивима, библиотекама, књигама, новинама и часописима, а и од казивача, обишавши пуно људи у више десетина села. То су драгоцени документи без којих се не може проучавати, читати и знати историја Левча. Без ових историјских извора готово је немогуће проучавати прошлост Левча (историјску, културну, родбинску...). Свако ко буде имао ову књигу у рукама, пред очима, може упоређивати, проверавати, поредити, научити, сазнати, открити, допунити и проширити своја знања о Левчу. У разнородним текстовима поређаних у једном хронолошком низу, по насељима, читалац ће добити интересантну историју једног дела Шумадије - срца Србије. Левчани ће по први пут сазнати да на њиховој територији постоје преко двадесет манастира, чију је скупину Мирослав симболички именовоао "Манастири Левачке Светигоре". Он свима открива неправилности поделе Левча на осам општина. Упозорава историчре и географе да се држе старих назива насеља, река и других топонима, јер се променом тј. субјективним измишљањем назива губи њихова историјска оригиналност. Зато Симић, локални повесничар, добар познавалац завичајне историје и географије, записује:

"Река Левач, по којој је читава жупа добила назив, неправедно је названа Жупањевачка река, јер она само протиче кроз Жупањевац, као што тече и поред Драгова, Балушића и других села до испод Драгошевца. Левачка река извире изнад села Надрља и до спајања са Доброселичком реком називала се, и данас треба да се зове - Надрљка или Надрљска река, а оданде па до спајања са Дуленком, њен назив је био и треба да остане река Левач или Левачка река".

Затим: *"Велики град између Сибнице и Жупањевца на Гледићским планинама представља у Левчу јединствену крашку оазу, у којој се осим кречњачких блокова и остењака (на источној страни стрми) налазе јама, пећина и врело - крашке појаве, па их све скупа треба назвати - Сибничко-Жупањевачки крас" или једноставно "Левачки крас".*

О сличним неправилностима учињеним Левчу и Левчанима сазнаћете из саме књиге и објављених Симићевих дела "Историјска мапа левачке жупе" (2010), као и свеобухватни "Жупа Левач - Атлас" (2011. прво, 2012. друго издање).³

Књига је обликована српским, ћириличним писмом (употребом неколико фонтова и облика). Слике, фотографије, табеле, скице, мапе, извештаји и спискови дају додатну вредност и веродостојност овој књизи. Усуђујем се да у обиљу необјављених докумената издвојим симболе свих левачких насеља, који уз мању хералдичку обраду, могу представљати грбове насеља Левачке жупе.

Као и све претходне, и ова се Симићева књига не чита изреда, она је у ствари својеврсни - левачки "гугл" претраживач.

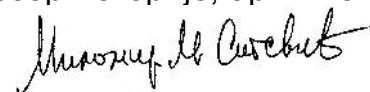
ЗАКЉУЧАК

Оцењујући научни значај ове књиге, као и целог пројекта "Генеалогичка Старог Левча", можемо рећи да је изузетна за будућа проучавања и писања нових књига, првенствено публикација, хроника и монографија левачких насеља, значајнијих догађаја, људи и појава.

Књигу препоручујем за штампање као културно-историјско добро од изузетног значаја за Левач, Шумадију и државу Србију.

У Крушевцу,
на Св. Саву 2014. године⁴

Миломир М. Стевић
професор историје, архивист

³ Издавач Атласа је ИА Јагодина, штампа Графопринит - Г. Милановац; Историјска мапа левачке жупе је самоиздање Аутора, штампа великих формата Дарка Ђокића, Графо дизајн - Јагодина.

⁴ Због обимности књиге и на хиљаде наведених година у њој, даље се неће иза цифара које означавају године уписивати именица "година", већ једноставно стајаће тачка или запета. Сви наведени датуми докумената (државних до 1919) су по старијем јулијанском календару.